

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Гуманітарно-природничий університет ім. Я. Длугоша (м. Ченстохова Польща)
Вища школа лінгвістична (м. Ченстохова Польща)
Пряшівський університет (Словаччина)
Ніредьгазький Університет (Угорщина)

*Весь світ з вами,
якщо ви з нами!*

**III Міжнародна науково-практична
Інтернет-конференція**

**«МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

м. Мукачево

УДК 338.486:91(477:4)(043.2)

М 58

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)*

Відповідальний за випуск – доктор географічних наук, доцент Смочко Н.М.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., проф. (голова); Смочко Н.М. – д.геогр.н., проф. (заст.гол.), Лужанська Т.Ю. – к.геогр.н., Папп В.В. – д.е.н., проф., П'ятка Н.С. – к.е.н., доц., Кочан В.М. – к.філос.н., ст. викл.; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, магістрантів, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні аспекти суспільно-географічного розвитку туристичної галузі у контексті інтегрування України в європейський економічний простір.

М 58

Міжнародний та національний досвід суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.) та ін. Мукачево: МДУ, 2022. 125 с.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей. Погляди редколегії не завжди збігаються з позиціями авторів.

© Мукачівський державний університет, 2022

6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

УДК 796.5:1

Діана ГРИНЮК

кандидат географічних наук, асистент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

grynukdiana@gmail.com

Наталія СМОЧКО

доктор географічних наук, професор

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

glebaN@gmail.com

ФІЛОСОФІЯ СТАЛОСТІ ТУРИЗМУ: ЕТИМОЛОГІЯ ПОНЯТЬ, СУЧАСНІ ТРАСФОРМАЦІЇ ПІД ВПЛИВОМ ВИКЛИКІВ ПЕРІОДУ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Світова індустрія туризму досить болюче відчула вплив пандемії COVID-19 на своє існування. Нині, в постковідний період максимально на часі сталий розвиток туризму з метою надолужити втрачене. Саме туристична сталість створює прагматичний зв'язок між потребами місцевих жителів, використанням природних ресурсів і активним туризмом. Таким чином, ініціативи сталого розвитку мають вирішальне значення для економіки держави в цілому. Не секрет, що COVID-19 мав згубний вплив на всю індустрію гостинності. Протягом цієї епідемії соціальні, економічні, релігійні та культурні заходи були перервані по всьому світу.

Нині поступово, у різних туристичних напрямках, кризи, пов'язані з COVID-19, вирішуються, і туристичні напрямки знову відкриваються для міжнародних туристів [3]. Проте очікується, що міжнародний туризм повернеться до рівня допандемічного 2019 року до 2024 року або пізніше [6]. Таким чином, розробка стратегій сталого туризму має вирішальне значення для сприяння стійкості до відновлення міжнародного попиту.

Виклики макросередовища на цьому не закінчуються, а набувають своєї гостроти з 24 лютого 2022 року у зв'язку з терористичною діяльністю агресорів в Україні. Відповідно, весь світ під загрозою та потерпає від невизначеності в час криз. Саме тому актуальність концепції «сталості» в межах планети не втратить своєї гостроти і на перспективу. Тим більше, що концепція істотно відрізняється від теорії не лише своєю «незавершеністю», але й недостатньою верифікованістю. Наукові пошуки та дискусії повинні бути продовжені найближчим часом, доки світова спільнота шукає рецепти сталості. Туристичний бізнес як інтернаціональна компонента третинного сектору та світової економіки має слугувати відновленню потенціалу територій та досліджуватись в аспекті синергетичного розвитку і надалі.

Очевидно, щоб почати розуміти значення сталого туризму у прикладному аспекті, потрібно почати з розуміння термінів «збалансований» і «стійкий розвиток». Проте, перш ніж перейти до цього, слід згадати про передумови: «Sustainable development» – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Отже, припускаємо, що сталий туризм не виснажується і має ресурс до відновлення [5]. Відповідно до «Комісії Брундтланд» (Brundtland Commission – Міжнародна (Світова) Комісія з навколишнього середовища і розвитку), сталий розвиток слід розуміти як «задоволення потреб сьогодення без шкоди щодо здатності майбутніх поколінь задовольняти свої потреби». Політика сталого розвитку підкреслює майбутній вплив будь-якої конкретної політики чи ділової практики на людей, екосистеми та економіку в цілому. Розглянемо наступні терміни більш детально. Згідно Кембриджського словника «стійкість» це здатність продовжувати працювати на певному рівні протягом певного періоду часу. Мова йде про те, що товари та послуги мають вироблятися таким чином, щоб не використовувати ресурси, які неможливо замінити, і не завдавати шкоди навколишньому середовищу в цілому. «Сталість» – здатність тривати (функціонувати) протягом певного періоду часу. «Відновлення» – повернути щось до попереднього стану. «Вичерпність» – використовувати або споживати обмежений ресурс [2, 6].

Сталий розвиток має потужні економічні, екологічні та соціальні наслідки за рахунок дотримання основних принципів розвитку. Розвиток індустрії туризму також пов'язаний з основними відомими аспектами сталості, що регламентуються сучасним світом. Аналіз нових шляхів, присутніх у сучасному світі, є важливим для індустрії туризму, оскільки глобальні економічні, соціальні та екологічні механізми постійно розширюються, оновлюються та набувають нових рис. Сталий розвиток краще розглядати як компетенцію вищого рівня, яка передбачає координацію низки різних факторів. Розвиток сталого туризму сприяє добробуту приймаючої громади, сприяє освіті з питань сталого розвитку та захищає навколишнє середовище; він також забезпечує кращий, більш результативний, досвід туризму та сприяє культурному обміну між туристами і місцевими жителями. З огляду на «філософію сталого розвитку» можна вважати, наприклад, що сучасний оздоровчий туризм є «стійким туризмом», оскільки:

1. Туристи, що вирушають на оздоровлення (за діями та культурно-ментальними ознаками) чутливі до таких питань, як сталість та екологія (занепокоєння та дії, спрямовані на захист навколишнього середовища) та усвідомлюють їх.

2. Оздоровчий туризм – це «регенеративний туризм», тобто туристи прагнуть залишити місцевий пункт призначення у кращому стані, ніж вони його відвідали (оздоровчий туризм як «особистісно-відновлювальний» туризм).

3. Оздоровчий туризм є частиною «руху» відповідального туризму з метою «створення кращих місць для життя людей і кращих локалітетів для відвідування» [1, 5].

В той же час, туристи здійснюють багато видів діяльності, які негативно

впливають на стійкість локації. З «антиекологічною» поведінкою туристів можна впоратися за допомогою ефективних стратегій сталого управління. Отже, політика сталого туризму та управління DESTИНАЦІЯМИ розширюють можливості місцевих громад і сприяють вимогам туристів через управління та контроль діяльності туристичних DESTИНАЦІЙ. Незважаючи на значні дослідження, сталий розвиток туризму залишається динамічним процесом, який постійно стикається з новими викликами. Однак, наразі існує відсутність стійкості в результаті такого швидкого та непередбачуваного зростання впливових чинників як мікро- так і макросередовища, що призводить до нестійких рішень у туристичному секторі.

Планування та управління мають вирішальне значення для розвитку туризму. Крім того, щоб досягти стійкості, туристичні напрямки повинні розробити відповідну політику для свого сталого розвитку. З іншого боку, екологічні та культурні ресурси є важливими факторами для розвитку туристичної DESTИНАЦІЙ, тому цими ресурсами слід керувати та розвивати відповідально саме через політику сталого туризму та управління. Встановлено, що соціально відповідальна практика туристичних напрямків сприяє сталому розвитку достатньо швидко [2]. Отже, розробка стратегій сталого туризму має вирішальне значення для сприяння стійкості до відновлення міжнародного попиту. Усталене управління туристичними напрямками може сприяти довгостроковому екологічному, соціальному та економічному розвитку, а також може забезпечувати покращений туристичний досвід [6].

Традиційно, дослідники підкреслюють, що туристи з різними рівнями ціннісних орієнтацій мають різну інтенсивність опору трансформації «проекологічного» ставлення. Туристи зацікавлені в багатьох екологічно небезпечних видах діяльності, проте не всі їхні дії є усвідомленими. Кілька результатів психологічних та нейронаукових досліджень, які проводилися зарубіжними науковцями репрезентують і підтверджують, що споживачі туристичних послуг (як і інші категорії населення) можуть фізіологічно адаптуватися до ситуації та прийняти рішення задовго до того, як свідомість почне свою оцінку. Отже, філософія сталості суспільства в цілому напряму пов'язана з концепціями та стратегіями, що ним вибудовується під впливом низки об'єктивних та суб'єктивних чинників [4]. Відповідно, це корелюється як в світі «ментального», особистісного сприйняття, так і у сфері соціально-економічного середовища (мікро-, макросередовища), локалітету, DESTИНАЦІЙ, туристичного бізнесу в цілому.

Список використаних джерел:

1. Гринюк Д.Ю., Степанець І.О., Борисова О.В. Туристичне краєзнавство: Гадяч та його околиці. Навчальний посібник. КНУ імені Тараса Шевченка. 2022. с. 123 <https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2022/06/posibnyk-turystychne-krajeznavstvo-gadyach-ta-jogo-okolytzi-2022.pdf>
2. Roman, M.; Niedziolka, A.; Krasnodebski, A. Respondents' involvement in tourist activities at the time of the COVID-19 pandemic. Sustainability 2020, 12, 9610.
3. Pitrelli, M.B.; Goel, S. After a Long Wait, Some of Southeast Asia's Most

Popular Islands Are Reopening to Travelers. CNBC Travel. 2021. Available online: <https://www.cNBC.com/2021/09/28/where-can-i-travel-in-southeast-asia-here-whats-open-for-tourists.html>

4. Shablii, O., Zastavetska, L., Dudarchuk, K., Iliash, I., Smochko, N. (2018). The main problems of healthcare and wellness tourism in Ukraine. Journal of Geology, Geography and Geoecology, 27(2), 337-345. <https://doi.org/https://doi.org/10.15421/111858>

5. Sharpley, R. Tourism and sustainable development: Exploring the theoretical divide. J. Sustain. Tour. 2000, 8, 1-19.

6. United Nations World Tourism Organization (UNWTO). Impact Assessment of the COVID-19 Outbreak on International Tourism. 2020. Available online: <https://www.unwto.org/impact-assessment-of-the-covid-19-outbreak-on-international-tourism>

УДК 338.48(091)(477.8)(043.2)

Тетяна ІСАК

викладач природничих дисциплін

Відокремлений структурний підрозділ «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету», м. Мукачево

antal-tan@i.ua

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДАПТИВНОГО ТУРИЗМУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Одним з важливих засобів пізнання навколишнього світу, оздоровлення, реабілітації, відпочинку, сьогодні є туристична діяльність. Сучасною вимогою суспільства є розвиток таких туристичних відносин, за яких могли би почувати себе комфортно всі верстви населення. Одним з таких напрямків розвитку є адаптивний туризм, порівняно молодий напрям для туристичної галузі України, але надзвичайно затребуваний у майбутньому зважаючи на повномасштабні військові дії в Україні.

Адаптивний туризм – це комплекс взаємовідносин соціального, психологічного, медичного, спортивно-оздоровчого та іншого характеру, які обумовлюють специфіку туристичного продукту при наданні туристичних послуг особам з особливими потребами. Соціокультурна реабілітація осіб з обмеженими можливостями розглядається як комплекс заходів, спрямованих на надання допомоги цій категорії громадян в досягненні та підтримці оптимального ступеня їх участі у взаємодії і комунікації з суспільством [1].

Соціальна значимість такого виду туризму зростає, оскільки людям з обмеженими можливостями сьогодні важко існувати без допомоги інших. Тому саме адаптивний туризм включає різноманітні механізми адаптації та самоадаптації, реабілітації людей з проблемами здоров'я, за активної участі самих реабілітантів. Для інтеграції осіб з інвалідністю у суспільство необхідним

3. ПРОМОЦІЙНА ПОЛІТИКА В ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІЙ СФЕРІ	49
Бучко Ж. Конкурси з розробки туристичних маршрутів: промоція культурного надбання та досвід для творчої молоді.....	49
Матвійчук Л., Мельник Д. Імідж як складова конкурентоспроможності підприємств сфери туризму.....	51
Пеняк П. Нематеріальна культурна спадщина Закарпаття: перспективи використання в сфері туризму.....	54
Смочко Н., Тимошенко Л., Поляк Р. Екопоселення: сутність поняття та принципи функціонування	57
4. МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	60
Лозова Л. Вимушені переміщення у трендах розвитку туристичної галузі в період воєнного стану.....	60
Лужанська Т., Попович І. Практичне застосування технологій дистанційного зондування Землі	63
Смочко Н., Вольна Б., Лінчук О. Релокація та відновлення українського бізнесу в умовах війни.....	66
5. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ ТУРИЗМУ	69
Грицько В., Декет Д. Зелений туризм як інструмент підвищення ефективності регіональної економіки.....	69
Папп В., Бошота Н. Роль процесу децентралізації у соціально-економічному розвитку об'єднаних територіальних громад.....	70
Пігош В. Основні аспекти поділу корпоративних правовідносин.....	72
Руденко В. Реалізація проєкту «heritage» («спадщина») Європейського Союзу в освітній програмі «менеджмент туристичної індустрії» Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.....	74
6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	76
Гринюк Д., Смочко Н. Філософія сталості туризму: етимологія понять, сучасні трансформації під впливом викликів періоду невизначеності.....	76
Ісак Т. Перспективи розвитку адаптивного туризму Карпатського регіону в післявоєнний період.....	79
Мороз Ф. Фізичний розвиток молоді – як один із напрямків розвитку туризму в післявоєнний період	81
Смирнов І. Волонтерський туризм як пріоритетний напрямок розвитку туризму в умовах військового стану в Україні та в післявоєнний період (на прикладі м. Кам'янець-Подільського)	83

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>